

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
Державна установа «Національний інститут хірургії та
трансплантології імені О.О.Шалімова НАМН України»

УХВАЛЕНО

Вченою Радою ДУ
“Національний
інститут хірургії та
трансплантології ім.
О.О. Шалімова
НАМН України”

“28” жовтня 2022 р.

Протокол №5

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказом директора ДУ
“Національний
інститут хірургії та
трансплантології ім.
О.О. Шалімова НАМН
України”, академіка
НАМН України,
професора

О.Ю. Усенко
від “31” жовтня 2022 р.
№ 246 / 1-н

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ, СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ХІРУРГІЧНОЇ НАУКИ»

Форма навчання: очна, з елементами дистанційного навчання на базі програмного комплексу «Microsoft Teams».

ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ
третього (освітньо-наукового) рівня

галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальність 222 Медицина
спеціалізація Хірургія

КИЇВ – 2022

Силабус нормативної дисципліни професійної підготовки - «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки» з підготовки доктора філософії

РОЗРОБНИКИ

№ п.п.	ПІБ	Вчене звання	Науковий ступінь	посада
1.	Усенко Олександр Юрійович	Академік НАМН України, професор	Доктор медичних наук	Генеральний директор
2.	Кости́лев Михайло Володимиров ич	Професор	Доктор медичних наук	заступник Генерального директора з наукової роботи
3.	Салютін Руслан Вікторович	Старший дослідник	Доктор медичних наук	заступник Генерального директора з науково- організаційної роботи
4.	Копчак Володимир Михайлович	Професор	Доктор медичних наук	Завідувач відділу хірургії підшлункової залози та реконструктивної хірургії жовчних проток
5.	Сморжевськи й Валентін Йосипович	Професор	Доктор медичних наук	Професор кафедри хірургії та трансплантології НУОЗ ім.П.Л.Шупика

Склад проектної групи обговорено і схвалено на засіданні вченої ради ДУ «НІХТ ім. О. О. Шалімова НАМН України» (протокол № 8 від 24 червня 2016 року).

Силабус затверджено на засіданні Вченої ради
ДУ «НІХТ ім. О.О.Шалімова НАМН України»
від «28» жовтня 2022 р., протокол № 5

I. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОНП	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	22 « Охорона здоров'я» <u>222 Медицина</u>	Рік навчання 1
Кількість годин –60 год. (2 ECTS)		Семестр 1-ий
		Лекції 4 год.
		Практичні (семінарські) 16 год.
ІНДЗ: <u>передбачено</u>		Самостійна підготовка 38 год.
		Форма контролю: залік 2 год.
Мова навчання		Українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Таблиця 2

Прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, посада	1. Усенко О.Ю., д-р мед. наук, академік НАМН України, професор, Генеральний директор 2. Кости́лев М.В. – д-р мед. наук, професор, заступник Генерального директора з наукової роботи 3. Салютін Р.В. – д-р мед. наук, ст. дослідник, медичний директор 4. Зограб'ян Р.О. - д-р мед. наук, зав. відділом 5. Андреещев С.А. – канд. Мед. наук, доцент, наук. співробітник
Контактна інформація	info@surgery.org.ua
Дні занять	Заняття за розкладом, за потреби – онлайн

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. **Анотація курсу.** Дисципліна «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки» уведена для вивчення аспірантами 1 року навчання у ДУ «ННЦХТ ім. О.О.Шалімова НАМН України».

Предмет курсу – Програма дисципліни «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки» передбачає поглиблене вивчення та аналіз джерел з історії хірургії, визначити особливості природничо-наукових і медичних знань, характерних рис розвитку хірургічної науки у різні історичні періоди, визначати нові наукові напрямки, теоретичні та практичні проблеми в хірургії, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку, вивчити новітні методи дослідження та лікування в хірургії, формування клінічного мислення, етичного ставлення до хворого, що дозволить в повному обсязі удосконалити загально-професійні, спеціалізовано-професійні, дослідницькі, аналітичні компетенції з хірургії задля досягнення рівня знань та вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог для отримання ступеня доктора філософії за спеціальністю 14.01.03 «Хірургія».

Пререквізити й постреквізити. До пререквізитів курсу відносимо володіння фаховими знаннями на другому освітньо-науковому рівні.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета дисципліни – набуття аспірантами фундаментальних знань з історії, сучасних досягнень та перспектив розвитку хірургічної науки, необхідних для розвитку наукового і методологічного кругозору, засвоєння спеціальних медичних дисциплін, отримання професійної підготовки на сучасному рівні.

Завдання курсу з історії, сучасних досягнень та перспектив розвитку хірургічної науки полягає в наданні аспіранту (здобувачу наукового ступеня) навичок комплексного аналізу проблем у сучасній хірургії необхідних для реалізації самостійних наукових досліджень і здійснення науково-педагогічної діяльності.

3. Результати навчання (компетентності). Опанувавши курс « Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки » аспіранти здобудуть такі **компетентності**:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК2. Здатність працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел..

ЗК5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Глибоке знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини, майбутньої професійної діяльності у сфері медичної вищої освіти.

СК2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини.

СК4. Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК7. Здатність інтерпретувати можливості і обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній та письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

Програмні результати навчання

ПРН1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації

ПРН2. Визначати основоположні поняття галузі знання, критично осмислювати проблеми галузі знання та проблеми на межі предметних галузей, виокремлювати і характеризувати теоретичний/емпіричний та фундаментальний/прикладний виміри галузі знання.

ПРН3. Усвідомлювати філософські засади сучасного наукового знання, наукової раціональності, наукової картини світу, природничих, медичних і соціогуманітарних моделей сучасного наукового дискурсу.

ПРН4. Виявляти невирішені проблеми хірургії, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення.

ПРН6. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження. Вміти визначити об'єкт, суб'єкт і предмет досліджень, використовуючи гносеологічні підходи до розв'язання проблем.

ПРН11. Отримувати, аналізувати, оцінювати та використовувати ресурси, що мають відношення до вирішення наукових проблем і задач хірургії.

ПРН16. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ПРН17. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Таблиця 3.

Назви тем	Лекції, годин	Практичні, семінари	Самостійна робота	Бали	Викладач
Тема 1. Хірургія як наука та предмет викладання. Основні методологічні пошуки у світовій науці. Хірургія як наука та предмет викладання. Цілі і завдання курсу «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки». Історія світової хірургії як відбиття розвитку хірургічної науки у світі. Історія української хірургії XIX-XX ст. Внесок українських хірургічних шкіл у розвиток світової хірургії. Методи наукового дослідження в хірургії. Організація хірургічної служби в Україні, поточні зміни у законодавстві, що регулюють її діяльність. Правові і деонтологічні аспекти діяльності лікаря-хірурга.	2	8	12	16	Усенко ОЮ Салютін РВ Зограб'ян РО
Тема 2. Сучасні тенденції розвитку хірургії. Етика та методологія наукового дослідження в хірургії. Сучасні досягнення в хірургії. Нові напрямки наукових досліджень в хірургії. Сучасні підходи до міждисциплінарних наукових досліджень у хірургії. Застосування принципів доказової медицини у прийнятті рішення при хірургічних захворюваннях. Проблема доброчесності у сучасній хірургічній науці. Особливості викладання хірургії у вищих медичних навчальних закладах, технологія та методологія педагогічного процесу в хірургії.	2	8	12	16	Костилев МВ Андрєєщев СА
Підготовка реферату			14	30	
Залік		2		30	
Заохочення				8	
РАЗОМ:	4	18	38	100	
ВСЬОГО		60		100	

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ.

Навчально-методичні матеріали самостійної роботи аспірантів враховують специфіку нормативної навчальної дисципліни професійної підготовки - «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки». Рекомендації до самостійного вивчення навчального матеріалу включають вказівки щодо терміну та обсягу засвоєння матеріалу із зазначенням навчальних і наукових видань, що використовуються з цією метою, а також питання для самоконтролю, тести, контрольні завдання, вимоги і приклади оформлення самостійної письмової роботи (реферату), критерії оцінювання. Методичні рекомендації до самостійної роботи аспірантів включають таку інформацію (залежно від форми проведення занять):

- методичні рекомендації до семінарських занять – тематику і методичні поради до опрацювання теоретичних питань (завдань) з акцентуванням уваги аспіранта на основних проблемних питаннях, які розглядаються, список літературних джерел, тощо;
- методичні рекомендації до практичних занять – приклади оформлення рефератів, варіанти постановки питань і задач для самостійної роботи та відповіді до них.

Форми та види організації самостійної роботи

Самостійна робота аспіранта над засвоєнням навчального матеріалу з курсу «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки» може виконуватись у бібліотеці ДУ «ННЦХТ ім. О. О. Шалімова НАМН України», у Національній медичній бібліотеці, а також в домашніх умовах.

Передбачаються такі організаційні *форми* самостійної роботи аспіранта:

- навчальна робота, яка виконується самостійно у вільний від занять та зручний для аспіранта час, як правило, поза аудиторією;
- навчальна робота, яка з урахуванням специфіки нормативної навчальної дисципліни професійної підготовки - курс «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки», викладається в лабораторіях та відділеннях ДУ «ННЦХТ ім. О. О. Шалімова НАМН України»;
- вдосконалення теоретичних і практичних навичок в умовах робочих нарад у відділеннях ДУ «ННЦХТ ім. О. О. Шалімова НАМН України»;
- робота аспіранта над індивідуальними завданнями під керівництвом викладача (аудиторна робота, робота з використанням комп'ютерної техніки, тощо);
- індивідуальні навчальні завдання з нормативної навчальної дисципліни професійної підготовки - курс «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки», які видаються аспірантам у

терміни, передбачені візиткою навчальної дисципліни і виконуються кожним аспірантом самостійно при консультуванні викладачів;

- індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) – вид позааудиторної самостійної роботи аспіранта навчального або навчально-дослідницького характеру, які виконуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу в даному семестрі в терміни, передбачені програмою навчальної дисципліни;
- робота аспіранта по виконанню дисертаційної роботи.

Найпоширенішими **видами** індивідуальних навчальних та індивідуальних навчально-дослідних завдань є:

- робота з підручниками або посібниками;
- розв'язування та складання практичних (наприклад, ситуативних) задач різного рівня складності з теми (чи модуля);
- комплексний опис процесів, тенденцій, явищ, об'єктів;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні довідки тощо;
- розробка навчальних та діагностичних тестових завдань з предмету;
- проведення діагностичних досліджень та їх інтерпретація;
- реферування іноземних текстів за фаховими темами.

Зміст самостійної роботи аспіранта з нормативної навчальної дисципліни професійної підготовки - курс «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки» визначається робочою програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача і може складатися з таких **видів роботи**:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, співбесіди з лектором тощо);
- виконання індивідуальних завдань;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно робочої програми навчальної дисципліни;
- переклад іноземних текстів встановлених обсягів;
- виконання контрольних робіт при дистанційній формі навчання;
- підготовка і виконання завдань, передбачених програмою практичної підготовки, дисертаційних робіт тощо;
- підготовка до усіх видів контролю, в тому числі до заліку та підсумкової атестації (виконання дисертаційної роботи);
- робота у наукових проблемних групах молодих вчених, семінарах тощо;
- участь у роботі наукових і науково-практичних конференцій, семінарів з фаху «Хірургія» тощо;
- виконання завдань, які базуються на використанні сучасних інформаційних технологій і комп'ютерних засобів навчання.

Методичні матеріали для самостійної роботи аспірантів передбачають можливість проведення самоконтролю з боку аспіранта. Для самостійної роботи аспіранту також рекомендується відповідна наукова та фахова

монографічна і періодична література зі спеціальності «Хірургія». Матеріально-технічне й інформаційно-технічне забезпечення самостійної роботи аспіранта містить:

- навчальну і навчально-методичну літературу з хірургії;
- бібліотеку з читальним залом, укомплектованим відповідно до діючих нормативів;
- комп'ютерний клас та можливість роботи в мережі Інтернет.

Забезпечення належних умов самостійної роботи аспіранта на навчальних об'єктах підвищеної небезпеки здійснюється за попередньо укладеним графіком під керівництвом наукового керівника.

VI. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів та критерії оцінювання

Під час вивчення нормативної навчальної дисципліни професійної підготовки спеціального курсу «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки» аспірант виконує такі види робіт: вивчення теоретичного й практичного матеріалу (на практичних заняттях), включно з підготовкою індивідуального завдання та залікових питань. Повноцінне засвоєння курсу передбачає відвідування лекцій, індивідуальне опрацювання текстових та медійних джерел відповідно до тематики занять; підготовку до перевірки знань (кожна тема оцінюється в 16 балів – по 4 бали за кожне семінарське або практичне заняття). Підготовка реферату (30 балів) та залік (30 балів) мають на меті висвітлити індивідуальні результати навчання. Викладач залишає за собою право заохотити учасників курсу додатковими балами (до 8 балів) за участь у різних видах наукової та навчальної діяльності, що передбачає використання професійних навичок, догичних до курсу (публікація статей і тез доповідей, виступи на конференціях тощо). Аспірантам можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у ДУ «ННЦХТ ім. О. О. Шалімова НАМН України». Згідно встановленого порядку можуть бути визнані результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю, або окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені силабусом. Учасники курсу мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто до апеляційної комісії.

Відвідування лекцій. Відвідування лекцій – обов'язкове.

Відвідування семінарів. Кожен семінар оцінюється, відвідування усіх практичних – обов'язкове. Втрачені через відсутність аспіранта бали – не відпрацьовуються, за винятком, якщо заняття було пропущене через поважну причину, підтверджену документально.

Несвоєчасне виконання завдання.

Аспірант, що з певних причин не відвідує лекції, зобов'язаний аргументувати свою відсутність. Якщо аспірант відсутній на практичному занятті з поважної причини, відпрацювання здійснюється під час індивідуально узгодженої консультації. Відсутність аспіранта на підсумкових видах роботи оцінюється в «0» балів. Повторне написання робіт можливе лише за наявності офіційного документу, який підтверджує причину відсутності студента.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Аспіранти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО.

Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності:

Учасник освітнього процесу повинен виявляти толерантність і дотримуватися етичних норм та правил поведінки під час спілкування з іншими аспірантами та викладачем, сумлінно виконувати покладені на нього обов'язки, прагнути до особистісного й професійного зростання та уникати будь-яких виявів неправдивості, що порушують наукову етику й виражають неповагу до чужих інтелектуальних надбань (врегульовано: Положенням про наукову і академічну доброчесність у ДУ «ННЦХТ ім. О. О. Шалімова НАМН України»). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

VII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Усі види навчальної діяльності аспіранта оцінюються певною кількістю балів. Підсумковий контроль здійснюється у формі складання заліку. Сумарна максимальна кількість балів, яку аспірант може отримати під час засвоєння курсу та під час підсумкових заходів – 100 балів. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. Поточне оцінювання (максимум 32 балів);
2. Індивідуальне заохочення (максимум 8 балів);
3. Залік (максимум 30 балів)
4. Реферат (максимум 30 балів).

Підсумкову оцінку за національною шкалою буде внесено в залікову відомість. Інформацію про вивчення нормативної навчальної дисципліни професійної підготовки - курсу «Історія, сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної науки» буде внесено до особливих здобутків.

Шкала оцінювання

Таблиця 5

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література:

1. Андрійчук В.Г. Сутнісний аспект методології наукових досліджень. ЕкономікаАПК. 2016.№7.С.87–94.
2. Аронов Г. Ю. , Пелешук А.П. Легенди і бувальщина київської медицини (люди, факти, події, документи). - Київ: Століття, 2001. - 304 с.
3. Березницький ЯС, Захараш МП, Мішалов ВГ, ред. Хірургія: підручник. Т. 1. Дніпропетровськ: Дніпро-VAL; 2007. 445 с. –ISBN 966-8704-11-8.12

4. Березницький ЯС, Захараш МП, Мішалов ВГ, ред. Хірургія: підручник. Т. 2. Дніпропетровськ: Дніпро-VAL; 2011. 627 с. –ISBN 978-966-8704-12-3.
5. Березницький ЯС, Захараш МП, Мішалов ВГ, ред. Хірургія: підручник. Т. 3. Кн.1. Дніпропетровськ: Дніпро-VAL; 2011. 779 с. ISBN 978-966-8704- 57-4.
6. Березницький ЯС, Захараш МП, Мішалов ВГ, ред. Хірургія: підручник. Т. 3. Кн.2. Дніпропетровськ: Дніпро-VAL; 2011. 782 с. ISBN 978-966-8704- 12-3.
7. Березницький ЯС, ред. Загальна хірургія: підручник для студ. вищ. навч. закл. Вінниця: Нова Книга; 2018. ISBN: 978-966-382-702
8. Братусь В.Д., Фомін П.Д.
Сторінки виникнення й розвитку хірургії в Україні. Хірургічні школи. Кафедри хірургії. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 247 с.
9. Видання наукової літератури у вузі: методичні рекомендації для науковців/ укладачі: К.М. Мовчан, М.В. Бабіля.– Мукачево:РВВМДУ,2017.– 113с.
- 10.Ганіткевич Я. Історія Української медицини в датах та іменах. - Львів,2004.- 368с.
- 11.Ганіткевич Я . Українські ліісарі-вчені першої половини ХХ століття та їхні наукові школи. Бібліографічні нариси та бібліографія.- Львів, 2002. - 544 с.
- 12.Голяченко О.М., Гнатікевич Я.В. Історія медицини.- Тернопіль: Лілея.- 2004.-248 с.
- 13.Гончарук Є.Г., Андрущук А.О., Бобрик І.І, таін. 160 років Національному медичному університету. - Київ: Століття. 2001. - 316 с.
- 14.Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень:навч. посіб. Х.:ХНАУ,2017.272с.
- 15.Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. ТОВ «Видавництво «ЦНЛ»,2019,-350с.
- 16.Мазур О. П. Історія розвитку хірургічної науки (на основі видань з фонду рідкісних книг та рукописів // Вісник Вінницького національного медичного університету”.-2021.-Т. 25.- №4.- С 672-679 DOI: 10.31393/reports-vnmedical-2021-25(3)-29
- 17.Макаренко І.М ., Полякова І.М . Бібліографічний довідник завідувачів кафедр та професорів Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця (1841-2001). - Київ: Століття, 2001. - 208 с.
- 18.Мантур-Чубата О.С. Особливості наукового дослідження у сучасному світі/О.С.Мантур-Чубата, Дубілей Н.А. Наук. вісник Ужгородського національного університету,с.9-11
19. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування : навч. посібн. К. : Каравела, 2005. — С. 38–58, 133–140, 181, 274–278, 287–288.

20. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посібн. К. : Центр навчальної літератури, 2006. — С. 5–22, 130–133, 154–155, 184–205, 254–257, 292–301.
21. Основи інформаційно-аналітичної діяльності : навч. посібн. / Захарова В. І., Філіппова Л. Я. К. : Центр учбової літератури, 2013. С. 204–226, 254–268.
22. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи : навч. посібн. Львів : Афіша, 2006. — С. 31–38, 112, 189, 276–279, 286–29, 310–312, 314–316.
23. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. Посібник. К. : Академія, 2010. — С. 5–28, 62–78, 99–115.
24. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посібн. К. : НАДУ, 2008. С. 3–40, 41–52, 59–65, 94–103.
25. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця: практичний посібник. К. : Наша культура і наука, 2006. С. 157–160, 227–229, 235–238, 244–248, 263–272, 300–302, 319–329.

Додаткова:

1. Артамонов Є. Б. Аналіз методів протидії автоматичним системам визначення плагіату в електронних документах // Проблеми інформатизації та управління. № 4 (40). 2012. С. 12–18.
2. Гуманенко О. О. Особливості типологічної характеристики рецензій на наукові твори // Наукові записки [Української академії друкарства]. Серія : Соціальні комунікації. 2011. Вип. 3 (36). С. 119–126.
3. Гуманенко О. О. Рецензування як чинник наукової комунікації: соціокультурні та видавничі аспекти: автореферат дис. ... канд. наук із соц. комунікацій. 27.00.05. Теорія та історія видавничої справи та редагування. К., 2011. С. 6–14.
4. Деякі рекомендації з підготовки журналів для зарубіжної аналітичної бази даних SCOPUS // Збірник нормативних документів з питань упорядкування видавничої діяльності установ НАН України / уклад. і упорядк. Радченко А. І., Болкотун З. А. К. : Академперіодика, 2013. С. 94–104.
5. Дзюбак Н. М. Саморедагування як спосіб підвищення ефективності авторського тексту // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Серія історична та філологічна : наук. зб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2015. Вип. 11. С. 198–203.
6. Євсєєва Г. П., Савицький М. В. Основні вимоги до якісного оформлення наукових публікацій // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. 2014. № 8. С. 53–62.
7. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу». Зі змінами, внесеними згідно з Законом № 5460-VI (5460-17) від 16.10.2012 // Відомості Верховної Ради України. 2014. № 2–3. С. 41.

8. Зелінська Н. В. Наукова книга в сучасному світі: тест на виживання // Поліграфія і видавнича справа. 2008. Вип. 1 (47). С. 9–17.
9. Зелінська Н. В. Стаття у фаховому виданні: комунікація, імітація, профанація? // Наука України у світовому інформаційному просторі. Вип. 8. К. : Академперіодика, 2013. С. 54–60.
10. Іщенко Н. Г., Короткевич А. О. Культурна складова науково-популярного тексту. URL : <http://tinyurl.com/zxtaxbf>
11. Ковтун Т. Щоб і науково, і популярно // Культура мови на щодень. URL : <http://tinyurl.com/jbkvm66>
12. Коновець О. Сучасна періодика в системі наукової комунікації // Бойко А., Зелінська Н., Коновець О. Наукова комунікація у мас-медіа. Львів : Українська академія друкарства, 2009. С. 33–46.
13. Ляшко С. М. Поняття «наукова біографія» у теорії та практиці історико-біографічних досліджень // Українська біографістика : зб. наук. пр. К., 2013. Вип. 10. С. 25–45.
14. Майборода В. К., Майборода С. В. Характерні недоліки дисертаційних робіт // Вісник Української академії державного управління при президентіві України. 2002. № 2. С. 374–376.
15. Маслова А. Історичний аспект наукового стилю мовлення // Українознавчий альманах. 2012. Вип. 9. С. 152–154.
16. Огар Е. І. Проблеми типології сучасної науково-популярної книги // Наукові записки [Української академії друкарства]. Секція книгознавства, видавничої справи і організації книжкової торгівлі. Вип. 3. 2001. С. 63–67.
17. Орещенко А. В. Наукова стаття: особливості викладення матеріалу // Часопис картографії. 2011. Вип. 3. С. 10–29.
18. Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання / Стукало Н. В., Ковальчук К. В., Литвин М. В. та ін. Донецьк : Б/в, 2013. С. 4–5, 7–17, 32.
19. Постанова Президії ВАК України від 15.01.2003 № 7-05/1 // Бюлетень Вищої атестаційної комісії. № 1. 2003. С. 2.
20. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», № 40 від 12 січня 2017 року. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>
21. Ренн О. М. Колективне авторство у видавничій справі // Наукові записки [Української академії друкарства]. Серія : Соціальні комунікації. 2010. № 2 (18). С. 11–19.
22. Симоненко Т. В. Типологія помилок у категорійному апараті наукового тексту // Типологія помилок у науковому тексті: збірник наукових праць. Черкаси, 2011. С. 16–24.
23. Солімар Л. Як писати наукові статті // Морфологія. 2009. Т. III. № 1. С. 86–87.

- 24.Тріщук О. В. Робота редактора над образністю науково-інформаційного тексту // Наукові записки [Української академії друкарства]. Серія : Соціальні комунікації. 2015. № 1. С. 114–124.
- 25.«Формування наукового світогляду та популяризація наукових знань: проблеми, ризики, перспективи». Аналітична записка. URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/1650/>
- 26.Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : Підручник. 2-ге вид., виправ і доповнене. К. : Алерта, 2011. С. 538–540, 548–558, 566–571.
- 27.Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради / Автор-упорядник Л. А. Пономаренко. К. : Толока, 2001. С. 15–16, 24–44, 49–55, 56–59.
- 28.Ясь О. Рецензія у науковій творчості історика: проблеми різновидів та функціонального призначення // Україна модерна. Львів, 2007. Число 12. С. 97–128.

Інформаційні ресурси:

1. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова»: <http://www.ukrbook.net/>
2. Електронна бібліотека Інституту журналістики: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php>
3. Методичні рекомендації і правила видання історичних джерел: http://archeos.org.ua/?page_id=634
4. Міністерство освіти і науки України. Наука: <http://mon.gov.ua/activity/nauka/>

Електронні ресурси

1. <http://mon.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України;
2. <http://president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України;
3. <http://rada.gov.ua/> – офіційний портал Верховної Ради України;
4. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського;
5. <http://www.prplu.org/> – Національна Парламентська бібліотека України;
6. <http://www.who.int/> – офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я.
7. <http://erassociety.org/>
8. <http://www.espen.org/>
9. <http://onlinelibrary.wiley.com/>
10. www.elsevier.com/books-and-journals
11. <http://link.springer.com/search?facet-discipline=%22Medicine%22>

12. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>
13. <http://www.clinicalnutritionjournal.com/>
14. [http://www.cancer.gov/`](http://www.cancer.gov/)
15. <http://www.cancer.net/>
16. <http://jco.ascopubs.org/>
17. <http://jop.ascopubs.org/>
18. <http://www.pubpdf.com/>
19. <http://www.websurg.com/>
20. <http://www.cochrane.org/>
21. <http://www.wjgnet.com/>
22. <http://www.nejm.org/>
23. <https://www.omicsonline.org/>
24. <http://radiopaedia.org/>
25. <http://cancerres.aacrjournals.org/>
26. <http://www.ijcem.com/>
27. <http://www.surgukraine.com.ua/>
28. <http://hirurgiya.com.ua/>
29. <http://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/surgery/index>
30. <http://www.clinicaloncology.com.ua/>
31. <http://heartandvessels.com.ua/>